

IN MEMORIAM

BORIS IVANOVIČ SKUPSKI

(18. siječnja 1920. – 15. lipnja 1992.)

Boris Ivanovič Skupski rodio se u obitelji Ivana Petroviča i Ane Antonovne Skupski u Černovcima u Vinnickom rajonu u Ukrajini. Otac mu je umro u godini njegova rođenja, a bez majke je ostao kao 14-godišnji dječak.

Godine 1937. upisao se na Filološki fakultet Kijevskog državnog pedagoškog instituta »Maksim Gorki«, no zbog ratnih prilika koje su zahvatile Europu studij je morao prekinuti 1939. godine. Nakon kraćeg nastavka studiranja u 1940. godini Boris Ivanovič ponovno prekida studij i kao časnik Poljske armije odlazi u rat 1941. godine. Iz rata izlazi kao dobitnik niza poljskih i sovjetskih odlikovanja za zasluge u ratu. Tako je njegov studij bio prekinut sve do svršetka II. svjetskog rata.

Studij na Filološkom fakultetu Kijevskog državnog pedagoškog instituta »Maksim Gorki« završio je 1948. godine, a tijekom te i 1949. godine službovao je kao profesor u jednoj srednjoj školi u Kijevu. Od 1949. do 1953. godine bio je na specijalizaciji u Institutu ruskoga jezika AN SSSR u Moskvi. U istom je institutu obranio kandidatsku disertaciju (magistarski rad) na temu *Istovjetnost oblika nominativa i akuzativa množine imenica muškoga roda u staroruskom jeziku.*

Nakon završene specijalizacije (aspiranture) predložena su mu tri mjesta za nastavak rada: Rostov na Donu, Baku i Mahačkala. Odlučio se za Mahačkalu, glavni grad Autonomne republike Dagestana, kamo odlazi 1953. godine. Četrdeset godina znanstveno-istraživačkog i pedagoškog rada u Mahačkali predstavljaju najkreativnije razdoblje u njegovu životu. Zaposlio se na Dagestanskom državnom sveučilištu kao predavač na Odsjeku za ruski jezik gdje je radio do kraja života. Bio je stariji predavač te je više godina bio voditelj ovog odsjeka.

Osnovno područje znanstveno-istraživačkog rada B. I. Skupskog bila je sintaksa staroslavenskog jezika kojom se bavio gotovo četrdeset godina. Iz oblasti sintakse obranio je doktorsku disertaciju 1975. godine i stekao znanstveni stupanj doktora filoloških znanosti sa specijalizacijom na području ruskog jezika te zapadnih i južnih slavenskih jezika. U doktorskoj je disertaciji B. I. Skupski obradio problem sintaktičke konstrukcije (dativ apsolutni) te, vezano uz to, problem slavenskog prijevoda Evandjelja (*Дательный самостоятельный и вопросы истории славянского перевода Евангелия*). Kritički se osvrnuo na brojne i raznovrsne hipoteze slavista uočivši u njima određene nepravilnosti. Uočio je da je većina istraživača obrađivala problem konstrukcije dativa apsolutnog te iznosila hipoteze ne obradivši dovoljnu količinu materijala. Skupski je smatrao da nije dovoljno analizirati samo grčke objavljene tekstove već je to potrebno učiniti i s originalnim rukopisima. Sam je analizirao oko 200 rukopisa (grčkih, staroslavenskih i crkvenoslavenskih), od toga 146 grčkih, a najstariji od njih potječu iz 4. i 5. stoljeća. S obzirom na profesorske obveze na sveučilištu u Mahačkali B. I. Skupski nije mogao odlaziti u Moskvu i tamo u knjižnicama i arhivima proučavati rukopise. Stoga je naručivao mikrofilmove sa snimljenim grčkim i staroslavenskim rukopisima koje je istraživao u svom kabinetu u Mahačkali. Mnogi od tih rukopisa bili su do tada neistraženi pa ih je B. I. Skupski prvi podvrgnuo znanstvenoj analizi.

Jedno od najcjenjenijih djela B. I. Skupskoga svakako je udžbenik za studente sveučilišta i pedagoških instituta *Staroslavenski jezik* (sv. I–II, Mahačkala, 1965-67). Stručnjaci su visoko ocijenili udžbenik kao velik doprinos proučavanju staroslavenskog jezika. Posebna je važnost djela za proučavanje sintakse staroslavenskog jezika, čemu je posvećen cijeli drugi svezak. Udžbenik se rabi u nastavi na sveučilištima kako u zemljama bivšeg SSSR-a tako i u nekim drugim zemljama. Djelo sadrži bogat znanstveni aparat i materijal na temelju kojeg je B. I. Skupski izložio niz originalnih ideja i zaključaka.

Znanstveni radovi B. I. Skupskoga rado su prihvaćani i objavljivani kako u časopisima u negdašnjem SSSR-u tako i u drugim europskim zemljama. Suradivao je u časopisu »Wiener Slavistisches Jahrbuch«. B. I. Skupski znanstveno je suradivao i sa slavistima iz Hrvatske. Plodnu suradnju održavao je sa Staroslavenskim institutom u Zagrebu, a u »Slovu« je objavio nekoliko zapaženih znanstvenih radova. Sudjelovao je na međunarodnom znanstvenom skupu o *Vinodolskom zakonu* koji je u Zagrebu i Novom Vinodolskom godine 1988. organizirala tadašnja Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Za znanstveni doprinos paleoslavistici dobio je povelju zahvalnosti JAZU. Na Dagestanskom sveučilištu tumačio je kolegama i studentima da je 1991. u Hrvatskoj počeo domovinski rat protiv srpske agresije.

Profesor Skupski održavao je intenzivne znanstvene veze sa slavističkim institucijama u SSSR-u i drugim europskim zemljama. Valja istaknuti njegove veze s poznatim slavistima na primjer s N. I. Tolstojem, G. A. Haburgaevim, J. Hammom, F. V. Marešom, A. Nazor i drugima.

Boris I. Skupski isticao se i pedagoškom djelatnošću. Kao voditelj Odsjeka za ruski jezik na sveučilištu u Mahačkali imao je znatan utjecaj u znanstvenom i pedagoškom izgrađivanju mlađih kolega kao i niza generacija studenata. Njegov znanstveni i prijateljski pristup studentima rezultirao i time da su mnogi postali kvalitetni i cijenjeni lingvisti, što potvrđuje činjenica da je velik broj studenata B. I. Skupskog postigao stupanj kandidata znanosti (magisterij). Uz znanstvene kadrove, B. I. Skupski je u četrdeset godina rada na Dagestanskom državnom sveučilištu odgojio i nemali broj profesora ruskog jezika i književnosti.

Uz spomenuti udžbenik *Staroslavenski jezik* B. I. Skupski je objavio knjigu *Predavanja staroslavenskog jezika* koja je nastala kao rezultat njegovih dugogodišnjih predavanja. U suradnji sa dr. G. A. Haburgaevim, profesorom Moskovskog državnog sveučilišta, sastavio je program za tečaj povijesne gramatike ruskog jezika namijenjen sveučilištima u SSSR-u.

B. I. Skupski predavao je nekoliko predmeta na Odsjeku za rusku filologiju pri Dagestanskom državnom sveučilištu: "Staroslavenski jezik", "Uvod u slavensku filologiju", "Poljski jezik", "Komparativna gramatika slavenskih jezika" i "Povijest ruskog književnog jezika".

B. I. Skupski bio je čovjek pun životne snage i znanstvenog elana i vedra raspoloženja. Njegova erudicija, talent i izuzetna radna energija učinili su ga istaknutim slavistom, a njegove ljudske vrline trajno cijenjenim među kolegama i studentima.

IZBOR IZ DJELA

1. *Лекции по старославянскому языку. Пособие для студентов-заочников.* Махачкала, 1957-1960.
2. *Совпадение форм именительного и винительного падежей множественного числа у существительных мужского рода в древнерусском языке, в: Ученые записки Дагестанского государственного университета им. В. И. Ленина, Махачкала, 1962, выпуск VIII.*
3. *Старославянский язык. Учебник для студентов университетов и педагогических институтов, I-II, Махачкала, 1965-1967.*
4. *Славянский перевод Л. XXIII, 45. в: »Slovo« 23, 1973.*
5. *Об одном греческом соответствии славянского дательного самостоятельного, в: »Филологические науки« 4, 1973.*
6. *Дательный самостоятельный и вопросы истории славянского перевода Евангелия. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук, Москва, 1975.*
7. *Введение в славянскую филологию.* Ростов-на-Дону, 1988 (Кo-
autorstvo s G. A. Jakovlevom i R. K. Eloevom).
8. *К вопросу о латинском влиянии на славянский перевод Евангелия, в: »Slovo« 27, 1977.*

Sofija Ladić